

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

PRÁVNÍ NORMY

Martin Škop

Teorie práva - PRÁVNÍ NORMY - Martin Škop

Právní norma

- Nehmotné stanovení příkazů, zákazů a dovolení (norma x normativní věta).
 - Prezident republiky jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu. Prezident republiky jmenuje soudce.
- Všeobecně závazné, státem vydané, jím garantované a sankcionované pravidlo lidského chování, spočívající v zákazu či dovolení a vyjadřující formálně obecný zájem.
- Nejmenší **rozumná** jednotka právního řádu
- Právní norma je státem vydávaná a jím chráněná obecně závazná (obecná) pravidla chování, která zakládá práva pro účastníky společenských vztahů určitého druhu a ukládá jim právní povinnosti.
- Právní norma je obecné pravidlo chování vyjádřené ve zvláštní stanovené nebo uznané formě, jehož zachování je vynutitelné státní mocí.

Právní norma – znaky (vlastnosti)

■ materiální znaky:

- normativnost (regulativnost),
- obecnost,
- státní donucení,
- (právní) všeobecná závaznost

■ formální znaky:

- pravomoc a působnost příslušného normotvůrce
- podmínky platnosti právní normy (publikace)

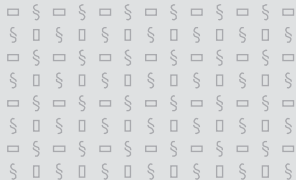
Prvky právní normy

- subjekt
 - normotvůrce
 - adresát
- objekt – předmět zájmu normotvůrce
- obsah – logicko-normativní spojnice objektu se subjektem

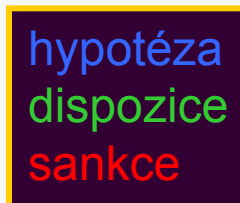
Normativní modality – mody normativnosti

Právní norma - struktura

- HYPOTÉZA
- DISPOZICE
- SANKCE

Občanský zákoník
577

(1) Dlužník je povinen bez zbytečného odkladu poté, co se doví o skutečnosti, jež činí plnění nemožným, oznámit to věřiteli, jinak odpovídá za škodu, která vznikne věřiteli tím, že nebyl včas o nemožnosti vyrozuměn.

Právní norma - druhy

- **podmíněné – nepodmíněné**
- **perfektní – imperfektní**

- **nepodmíněná imperfektní**
 - „Hlavním městem České republiky je Praha.“
- **podmíněná imperfektní**
 - „Jestliže zákonní zástupci jsou povinni též spravovat majetek těch, které zastupují, a nejde-li o běžnou záležitost, je k nakládání s majetkem třeba schválení soudu.“

■ **KOGENTNÍ (KATEGORICKÉ) x DISPOZITIVNÍ**

- „Má-li prodávající předmět koupě odeslat na místo splnění nebo určení, platí, že věc byla předána v době, kdy byla předána k přepravě, pokud nebylo dohodnuto jinak.“

■ **RELATIVNĚ ABSTRAKTNÍ x RELATIVNĚ KONKRÉTNÍ**

- „(1) Parlament může na návrh vlády vyhlásit stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.“
- „(2) K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.“
- „Při přímém vyznačení jsou hraniční znaky osazeny v čáře státních hranic. Při nepřímém vyznačení jsou hraniční znaky umístěny střídavě nebo v párech po obou stranách čáry státních hranic.“

■ **TAXATIVNÍ x DEMONSTRATIVNÍ**

- „Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.“

■ ALTERNATIVNÍ x KUMULATIVNÍ

- „Ke zřízení právnické osoby je potřebná písemná smlouva nebo zakládací listina, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.“
- „Propuštění předmětného zboží do režimu vývozu může být předem ověřeno **otiskem služebního razítka a podpisem pověřeného zaměstnance celního úřadu.**“

■ KOMPETENČNÍ

■ OPERATIVNÍ

■ DEFINIČNÍ

- „Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.“

■ ODKAZUJÍCÍ

- „Náhradu za vazbu a výkon trestu odnětí svobody přesahující tři měsíce je v rozsahu a za podmínek stanovených v § 23 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., povinen poskytnout příslušný ústřední orgán státní správy republiky.“

■ BLANKETOVÉ

- „Ministerstvo financí upraví vyhláškou tvorbu a způsob užívání fondu kulturních a sociálních potřeb.“

■ INTERTEMPORÁLNÍ

- „Práva a povinnosti z omezení převodu nemovitostí, jež vzniklo před účinností tohoto zákona, se řídí dosavadními předpisy.“

■ KOLIZNÍ

- „Právní poměry vzniklé z jednostranných právních úkonů se řídí právním řádem státu, v němž má dlužník bydliště (sídlo).“

■ TELEOLOGICKÉ

- „ČR a Společenství budou postupně vytvářet oblast volného obchodu v přechodném období v maximálním trvání deseti let, počínaje vstupem této dohody v platnost, v souladu s ustanoveními této dohody a v souladu s ustanoveními Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT).“

Právní norma - působnost

- ČASOVÁ
- OSOBNÍ (PERSONÁLNÍ)
- TERITORIÁLNÍ (ÚZEMNÍ; MÍSTNÍ; PROSTOROVÁ)
- VĚCNÁ
- Působnost vyjadřuje relaci právní normy a skutkových podstat, právní normy a osob - potenciálních adresátů, právní normy a teritoria, právní normy a času.

Časová působnost právní normy

- platnost – publikace
- účinnost – norma vyvolává následky
- doba mezi platností a účinností – legisvakační lhůta
- RETROAKTIVITA
 - pravá
 - nepravá
- DEROGACE, ABROGACE

Derogace

- Derogační klauzule:
 - Generální
 - Generální s demonstrativním výčtem
 - Enumerativní (s taxativním výčtem)

- Desuetudo – vyjití z užívání
- Cessante ratio legis cessat lex ipsa